

Soejkesje jearsoes jìh buerie maanagiertebyjrese

Plan for et trygt og godt barnehagemiljø

Utkast til høring – foreløpig dokument

Politisk behandling:

Formannskap

Kommunestyre

Saksnummer

Dato

EATNEMENAERPIE
/ VERDENSARV

INDUSTRIJE
/ INDUSTRI

KULTUVRE
/ KULTUR

Innhold

INNLEDNING	1
Røros kommune legger vekt på at:	1
RETTIGHETER OG VERDIGRUNNLAG	2
FNs barnekonvensjon	2
HVA ER MOBBING?	3
Barnet mitt blir mobbet i barnehagen, hva kan jeg gjøre?	5
Hva er mobbing blant barn?	5
Hva kan du se etter?	5
Ta kontakt med barnehagen	5
BARN HAR RETT TIL ET TRYGT OMSROGS- OG LÆRINGSMILJØ	6
Barnehageloven kapittel VIII – Psykososialt barnehagemiljø	6
FOREBYGGING	8
BARNEHAGENS RUTINER FOR FOREBYGGING AV MOBBING	9
SAMARBEID MELLOM BARNEHAGE OG HJEM	11
AVDEKKING	12
Rutine for håndtering av krenkelser og mobbing	13

INNLEDNING

Alle barn har rett til å trives i barnehagen, og oppleve et trygt miljø for lek og læring. Barns trivsel er voksnes ansvar. Barnehagen skal i samarbeid med foresatte aktivt jobbe for en barnehage fri for mobbing. Personalet i barnehagen er rollemodeller og skal legge til rette for inkludering og vennskap. Barnehagen har et ansvar for å forebygge, avdekke og forhindre ekskludering, krenkende atferd og mobbing i barnehagene.

Barns opplevelse av seg selv og sin egenverdi utvikler seg i samspill med omgivelsene. Mobbing er alvorlig fordi det har store personlige konsekvenser. Barn som utsettes for mobbing fratras både livsmot og verdighet. Forskning viser at både barn som mobber og barn som har opplevd mobbing har en forhøyet risiko for å utvikle psykiske vansker senere. Arbeidet med å forebygge mobbing, marginalisering og utenforskap starter derfor allerede i barnehagen.

Røros kommune legger vekt på at:

- det arbeides kontinuerlig, langvarig og systematisk for å sikre alle barn et trygt og godt barnehagemiljø
- barnehagen, foresatte og lokalsamfunnet samarbeider om det forebyggende og holdningsskapende arbeidet
- tydelig ledelse er en forutsetning for å forebygge, avdekke og håndtere krenkende ord og handlinger
- alle ansatte i barnehagen har en handlingsplikt til å undersøke, varsle og gripe inn dersom de får kunnskap eller mistanke om at et barn blir utsatt for krenkende atferd
- våre lokale tiltak og vår evne til kommunikasjon og samarbeid er avgjørende for at arbeidet skal lykkes

EATNEMENAERPIE
/ VERDENSARV

INDUSTRJUE
/ INDUSTRI

KULTUVRE
/ KULTUR

Vaerien Vuelie Pulsen i fjellet

RETTIGHETER OG VERDIGRUNNLAG

FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter.

Barnekonvensjonen har fire sentrale prinsipper som skal være førende for arbeid med barn:

- Barns rett til vern mot diskriminering
- Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn
- Retten til liv og plikten til å sikre utvikling
- Barns rett til å bli hørt

I arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø er anerkjennelse av barns opplevelse og medvirkning et grunnleggende prinsipp. Barn skal bli tatt på alvor av profesjonelle voksne som tar ansvar for å følge opp saken når de ikke har det bra.

Barnehagelovens formålsparagraf sier at barnehagen skal i samarbeide og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Rammeplanen sier barnehagen skal fremme positive holdninger som motvirker avvising, mobbing og vold. Barnehagen skal være en helsefremmende og forebyggende arena, og skal handle raskt og ta de grep som er nødvendige for at eventuell mobbing opphører.

**ALLE BARN
HAR RETT TIL
EN GOD
BARNDOM!**

EATNEMENAERPIE
/ VERDEN SARV

INDUSTRIJE
/ INDUSTRI

KULTUVRE
/ KULTUR

HVA ER MOBING?

Mobbing blir definert ulikt. Veilederen Barns trivsel – voksnes ansvar. Forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen (Utdanningsdirektoratet) trekker frem følgende trekk fra ulike definisjoner

- det dreier seg om negative, fysiske eller psykiske handlinger begått av en eller flere mot en annen
- den som blir utsatt for erting, plaging eller utestenging, er lett tilgjengelig som del av et fellesskap han eller hun ikke har valgt selv
- det er ubalanse i maktforholdet slik at det er vanskelig å forsvare seg
- handlingen må ha en viss hyppighet og foregå over tid
- handlingene er planlagte eller ondsinnede

Det er tre hovedformer for mobbing:

- verbal mobbing (si stygge ting ...)
- fysisk mobbing (slå, sparke ...)
- utestengelse (et barn holdes utenfor ...)

I barnehagen kan mobbing gjøre seg gjeldende ved at et barn har en egenopplevelse av å bli stengt ute fra leken, ikke bli akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykket, truet, herset med, hånt, krenket, latterliggjort eller manipulert, eller at voksne ser og opplever denne type atferd i miljøet.

Det kan noen ganger være vanskelig å skille mellom erting og mobbing, men erting som foregår over tid er mobbing. Det dreier seg med andre ord ikke om enkeltstående handlinger som inngår som en del av det å være menneske, eller om barn som en gang imellom ikke blir med i lek. Det handler om negative mønstre som foregår over tid og hvor det er ubalanse i styrkeforholdet.

«Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull deltaker i fellesskapet og muligheten til medvirkning.»

Lund, Helgeland & Kovac, 2017

Dette sier barn om mobbing

- Mobbing - et litt slemt ord
- Å erte, bare litt slemmere
- Når noen er slemme mot andre barn: slår, dytter og sparker
- Når noen gjør noe dumt med vilje
- Når noen holdes utenfor leken
- Det betyr at noen slår hverandre
- Å si noe som ikke er sant
- Sånn at de liksom ertes, og hvis de sier at noen skal se opp - så klyper de - det er slemt
- Æda-bæda-busa

Fra forskningsprosjektet: «Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen», (Lund m.fl., 2015)

EATNEMENAERPIE
/ VERDENSARV

INDUSTRIJE
/ INDUSTRI

KULTUVRE
/ KULTUR

*Vaerien Vuelie
Pulsen i fjellet*

Barnet mitt blir mobbet i barnehagen, hva kan jeg gjøre?

Hva er mobbing blant barn?

Mobbing i barnehagen kan skje på mange måter. Det kan være handlinger fra voksne eller andre barn som gjør at barnet ikke føler at det hører til eller er viktig for fellesskapet.

Det kan være at barnet blir holdt utenfor leken og samtalen, aldri får være med eller sitte ved siden av noen.

Små barn kan dytte, bite og slå. Dette er en del av barns utvikling, og er ikke nødvendigvis mobbing. Men dersom barnet ditt gang på gang blir plaget eller ertet, bør du ta opp dette med barnehagen.

Hva kan du se etter?

Det er ikke alltid barna forteller om det som skjer i barnehagen. Spørsmål du kan stille deg:

- Viser barnet glede over å være i barnehagen?
- Hva forteller barnet hjemme om barnehagen?
- Virker det som om barnet ditt har venner i barnehagen?
- Virker det som om barnet ditt kjenner seg trygg i barnehagen?
- Forteller barnet om lek og morsomme opplevelser?
- Er de voksne i barnehagen opptatt av hvordan barnet ditt har det i barnehagen?

Ta kontakt med barnehagen

Det er viktig at du melder fra til barnehagen dersom du oppdager at ditt eller andre sitt barn blir mobbet eller av andre grunner ikke har det bra i barnehagen. Om et barn i barnehagen opplever å bli mobbet eller utestengt fra leken, må barnehagen følge opp dette.

Flere råd til foreldre om mobbing finner du på [NULLOBBING.no](https://www.nullobbing.no)

EATNEMENAERPIE
/ VERDENSARV

INDUSTRIJE
/ INDUSTRI

KULTUVRE
/ KULTUR

Vaerien Vuelie
Pulsen i fjellet

BARN HAR RETT TIL ET TRYGT OMSROGS- OG LÆRINGSMILJØ

Mellom åtte og tolv prosent av barnehagebarn opplever jevnlig utestenging fra lek eller ulike former for krenkelser. Forskning sier at godt samarbeid mellom foreldre og ansatte er forbyggende mot mobbing i barnehagen. Stortinget har vedtatt egne bestemmelser om barns rett til et trygt omsorgs- og læringsmiljø.

Barnehageloven kapittel VIII – Psykososialt barnehagemiljø

§ 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid

- Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.
- Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.
- Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

- Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.
- Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styrer orienterer virksomhetsleder i barnehagemiljø saker, som skal melde fra til kommunalsjef oppvekst i alvorlige tilfeller.
- Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.
- Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til virksomhetsleder.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styrer eller virksomhetsleder krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til kommunalsjef oppvekst direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak.

I planen skal det stå

- hvilke problemer tiltakene skal løse
- hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- når tiltakene skal gjennomføres
- hvem som skal gjennomføre tiltakene
- når tiltakene skal evalueres

FOREBYGGING

Den tydelige og omsorgsfulle voksne er modell for barns møte med andre. Når barn ikke får til lek og samspill med andre barn, trenger de hjelp av voksne. Noen barn strever mer enn andre. Relasjonen mellom barn og voksne er sentral i arbeidet mot mobbing i barnehagen. De voksnes forståelse av barn og barns atferd er grunnlaget for om voksne ser, reflekterer, handler og evaluerer egen praksis, og det er de voksnes holdninger som ligger til grunn for de handlinger som utføres.

Mobbing har dårlige vekstforhold i en barnehage der voksne stadig våger å stille kritiske og åpne spørsmål til seg selv, samtidig som de styrker alt det relasjonelle arbeidet som fremmer god lek, humor og trygghet (Ingrid Lund i Mobbing i barnehagen, s. 127).

For å skape en barnehage fri for mobbing må barnehagen ha

- tydelige verdier og felles holdninger som praktiseres av voksne
- voksne som legger til rette for en god start for det enkelte barn (gode strategier for tilvenning, forutsigbar dagsrytme og gode rutiner for overganger mellom aktiviteter)
- voksne som systematisk observerer enkeltbarn og barnegrupper, og tilrettelegger for etablering av gode relasjoner og vennskap
- kompetente voksne som jobber systematisk med å styrke barnas sosiale kompetanse og skaper et inkluderende og vennlig barnehagemiljø
- voksne som kjenner alle barna godt og tilrettelegger aktiviteter slik at alle opplever mestring på sitt nivå
- tilstedeværende og varme voksne som viser alle barna tillit og formidler forventninger til dem på en tydelig måte, slik at barna lett kan forstå hva som er akseptabelt og hva som ikke er lov
- voksne som kan være barnas guide i utfordrende relasjoner og situasjoner – noen ganger gå foran som et godt eksempel, andre ganger korrigere, vise, lede og veilede
- voksne som legger det fysiske miljø til rette slik at det stimulerer til god lek
- engasjerte voksne som setter søkelys på leken som en viktig arena for utvikling av sosiale ferdigheter
- voksne som har kompetanse og håndterer uønsket atferd og fremmer en positiv væremåte
- voksne som vektlegger et godt samarbeid med foresatte

Med anerkjennelse som grunnfundament har den enkelte voksne, både blant de ansatte og foreldre det redskapet som trengs for å skape mobbefrie barnehager (Ingrid Lund i Mobbing i barnehagen, s. 127).

BARNEHAGENS RUTINER FOR FOREBYGGING AV MOBBING

Oppgave	Tidspunkt	Ansvar
Barnehagene skal følge Røros kommunes «Plan for trygt barnehagemiljø».		Kommunalsjef oppvekst/ Virksomhetsleder
<p>Opplæring og informasjon til alle ansatte i barnehagene om:</p> <p>«Plan for trygt barnehagemiljø», rutiner og prosedyrer</p> <p>Hva er mobbing og krenkende atferd i barnehagen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utført av barn • Utført av voksne <p>Gjennomføre e-læringskurs i Visma Veilederen Barnehage:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hva er et trygt og godt barnehagemiljø? • Aktivitetsplikten i barnehageloven 	<p>Årlig for med alle ansatte</p> <p>Ved tiltredelse som nyansatt</p>	<p>Virksomhetsleder/ Avdelingsleder</p> <p>Kvitteres i kvalitetssystemet</p>
Planen skal gjøres tilgjengelig og kjent for alle foreldre.	FAU / SU Foreldremøter	Virksomhetsleder/ Avdelingsleder/ Ped.leder
<p>Kontinuerlig følge med på det psykososiale miljøet.</p> <p>Skape en kultur for å følge godt med og varsle om noe vekker bekymring.</p>	<p>Daglig</p> <p>Avdelingsmøter</p> <p>Ped. ledermøter</p>	<p>Virksomhetsleder/ Avdelingsleder/ Ped.leder/ Assistenten</p>
Kartlegging av barnehagens psykososiale miljø gjennom bruk av skriftlig, systematisk observasjon.	Avdelingsmøte Ped.leder møte	Virksomhetsleder/ Avdelingsleder/ Ped.ledere

Kartlegging av særskilt sårbare barn	Gjøres i løpet av høsten etter oppstart av nytt barnehageår <ul style="list-style-type: none"> • Ved bytte av avdeling • Nye barn 	Virksomhetsleder/ Avdelingsleder/ Ped.ledere
Kartlegging av særskilt sårbare barn	Å fange opp fortløpende: <ul style="list-style-type: none"> • Sårbarhet i bevegelse • Uformelle samtaler med barn og foreldre • Avdelingsmøter, ped. leder møter, personalmøter 	Avdelingsleder/ Ped.ledere
Foreldresamtaler med trivsel som tema.	Før jul og på våren	Ped.ledere
Barnehagens forebyggende og holdningsskapende arbeid, synliggjøres i planer.	Løpende	Virksomhetsleder/ Avdelingsleder/ Ped.ledere
Barnehagen evaluerer arbeidet med å skape et trygt og godt barnehagemiljø. Alle ansatte gjøres delaktige i evalueringa.	Desember Mai	Virksomhetsleder/ Avdelingsleder/ Ped.ledere Kvitteres i kommunens kvalitetssystem.

Alle funn som viser krenkelse eller mobbing skal uten ugrunnet opphold rapporteres til avdelingsleder. Rapporteringsskjema, varsel ved mistanke om krenkelse eller mobbing, ligger i kommunens kvalitetssystem sammen med andre ressurser og verktøy som skal brukes i arbeidet med trygt barnehagemiljø. Alle ansatte har tilgang til systemet.

SAMARBEID MELLOM BARNEHAGE OG HJEM

Barnehagen og hjemmet har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen. Barnehagen kan ikke arbeide med verdier og holdninger alene. Det forventes at foresatte vil samarbeide med barnehagen om forebygging av mobbing og krenkende atferd. Foresatte må derfor involveres i hvordan barnehagen jobber med barn og relasjoner og snakke om tema mobbing, krenkende atferd og forebygging av dette i foreldresamtaler og foreldremøter. Dette innebærer også at foresatte blir informert om denne handlingsplanen mot mobbing.

Det å bli sett, møtt, anerkjent og respektert, innebærer gjensidig forpliktelse mellom barnehage og hjem. Alle barn og foresatte skal oppleve å bli tatt på alvor av personalet, hvis de kommer med en bekymring om at et barn blir utsatt for krenkende ord eller handlinger.

Foresatte er barnas viktigste rollemodeller og må være varsomme med hva de sier og uttrykker, når barn er til stede.

Foresatte bidrar til forebyggende arbeid ved å

- hilse på, snakke med alle barn, om mulig invitere barn med hjem, og legge til rette for nye vennskap
- snakke positivt om andre barn, foresatte, personalet og barnehagen
- melde fra til barnehagen, dersom det oppdages erting/mobbing blant barna
- gi tilbakemeldinger på barnets trivsel og opplevelser
- følge opp informasjon og ha et tett samarbeid med barnehagen

EATNEMENAERPIE
/ VERDENSARV

INDUSTRIJE
/ INDUSTRI

KULTUVRE
/ KULTUR

AVDEKKING

Mobbing og begynnende mobbeatferd kan være vanskelig å oppdage. Personalet må ha felles forståelse for hva mobbing og krenkende atferd innebærer. Det er viktig å være observant på endringer av barns atferd. Det kan være tegn på at noe er galt. Et tett samarbeid mellom barnehage og hjem gjør det lettere å fange opp endringer i barns atferd.

Alle ansatte i barnehagen har en handlingsplikt som består av:

- plikt til å gjøre **undersøkelser** raskt
- plikt til å **varsle** pedagogisk leder/styrer raskt
- plikt til å **gripe inn** og **stoppe** krenkelsen

Følgende punkt er viktig for å avdekke mobbing:

- Personalet må være «tett på» barna i lek og aktiviteter for å kunne fange opp atferd som kan utvikle seg til mobbing.
- Personalet observerer og kartlegger samspill mellom barna og mellom voksne og barn.
- Personalet er til stede, leker og snakker med barna om hvordan de har det og er oppmerksomme på endringer i barns atferd.
- Personalet gjennomfører barnesamtaler med fokus på barnas trivsel – en til en eller i gruppe.
- Pedagogisk leder gjennomfører foreldresamtaler der barns trivsel, atferd og vennskap tas opp.

Rutine for håndtering av krenkelser og mobbing

Avdelingsleder er ansvarlig for at referater signeres av dem som deltar i møtene.

Fase	Oppgave	Ansvar	Dokumentasjon	Tid
Bekymring	Bekymring / henvendelse knyttet til et barns barnehagemiljø	Virksomhetsleder/ Avdelingsleder/ Ped.leder	Referat	Ved kjennskap/ mistanke
Undersøkelse	Avdelingsleder / ped. leder undersøker saken	Virksomhetsleder/ Avdelingsleder/ Ped. Leder		Umiddelbart
	Samtaler med barnet som blir krenket/mobbet Målet med samtalen er å gi støtte og å få informasjon. Du skal sikre at barnets subjektive opplevelse kommer fram (jf. Barnekonvensjonen). Understrek at det er ditt ansvar at barnet ikke har det bra og at du ikke vil gi deg før saken er løst. Gjør avtale om oppfølging.	Virksomhetsleder/ Avdelingsleder/ Ped. leder	Referat	Umiddelbart
	Samtaler med foresatte til barnet som blir krenket/mobbet (samme dag som barnet) Gi informasjon om at barnehagen iverksetter undersøkelser og observasjon knyttet til barnets barnehagemiljø og at dere vil samarbeide om tiltak. Send ut «Melding om mottatt bekymring for barnehagemiljøet». Gjør avtale om oppfølging.	Virksomhetsleder/ Avdelingsleder/ Ped. leder	Referat, melding om mottatt bekymring	Snarest mulig
	Samtaler med barnet(a) som krenker/mobber Målet med samtalen er å formidle at atferden skal stoppe umiddelbart og å høre krenkerens versjon. Er det flere krenkere, snakk med dem i rask rekkefølge (en om gangen), slik at de ikke har anledning til å snakke sammen. Gjør avtale om oppfølging.	Virksomhetsleder/ avdelingsleder/ ped. leder	Referat	Snarest mulig
	Samtaler med foresatte til barnet(a) som krenker/mobber (samme dag som barnet) Gi informasjon om at barnehagen iverksetter undersøkelser og observasjon knyttet til barnets barnehagemiljø og at dere vil samarbeide om tiltak. Gjør avtale om oppfølging.	Virksomhetsleder/ avdelingsleder/ ped. leder	Referat	Snarest mulig
	Undersøkelser fortsetter	Virksomhetsleder/ avdelingsleder/ ped. leder		Snarest mulig

Utforming av tiltak	Virksomhetsleder/avdelingsleder involverer aktuelle ansatte for intervensjon Tiltaksteamet vurderer behov for videre avdekking. Starter med å utarbeide tiltaksplanen.	Virksomhetsleder/ avdelingsleder/ ped. leder	Referat og utkast til tiltaksplan	Snarest
	Møte med foresatte (barnets deltakelse må vurderes opp mot alder og hensiktsmessighet). I møtet skal (barnet og) de foresatte få si sin mening om tiltakene som skal iverksettes.	Virksomhetsleder/ avdelingsleder/ ped. leder	Fylle ut tiltaksplanen	Snarest
Iverksette tiltak	Iverksette tiltak	Ped. leder og ev andre	Fylle ut tiltaksplanen løpende	Snarest
	Jevnlige oppfølgingssamtaler med barn, foresatte og involverte barn			Snarest
Evaluere tiltak/følge opp	Møte med foreldre I møtet skal tiltaksplanen evalueres. Avtal videre oppfølging.	Virksomhetsleder/ avdelingsleder/ ped. leder	Referat	Ved behov, senest etter seks uker

Mindre ikke-prinsipielle endringer kan gjøres administrativt uten politisk behandling.

